

Emoce II

PhDr. Pavel Humpolíček, Ph.D.

ÚZKOST

EMOCE

... motivuje, aktivuje ...

... a hranice potřebuje!

Úzkost
jako
(z)rádce

KONTEXT

SOUVISLOSTI / OKOLNOSTI / RELACE / FAKTA / DATA

STRES

tlak

očekávání

výkon

frustrace

bezmoc

nejistota

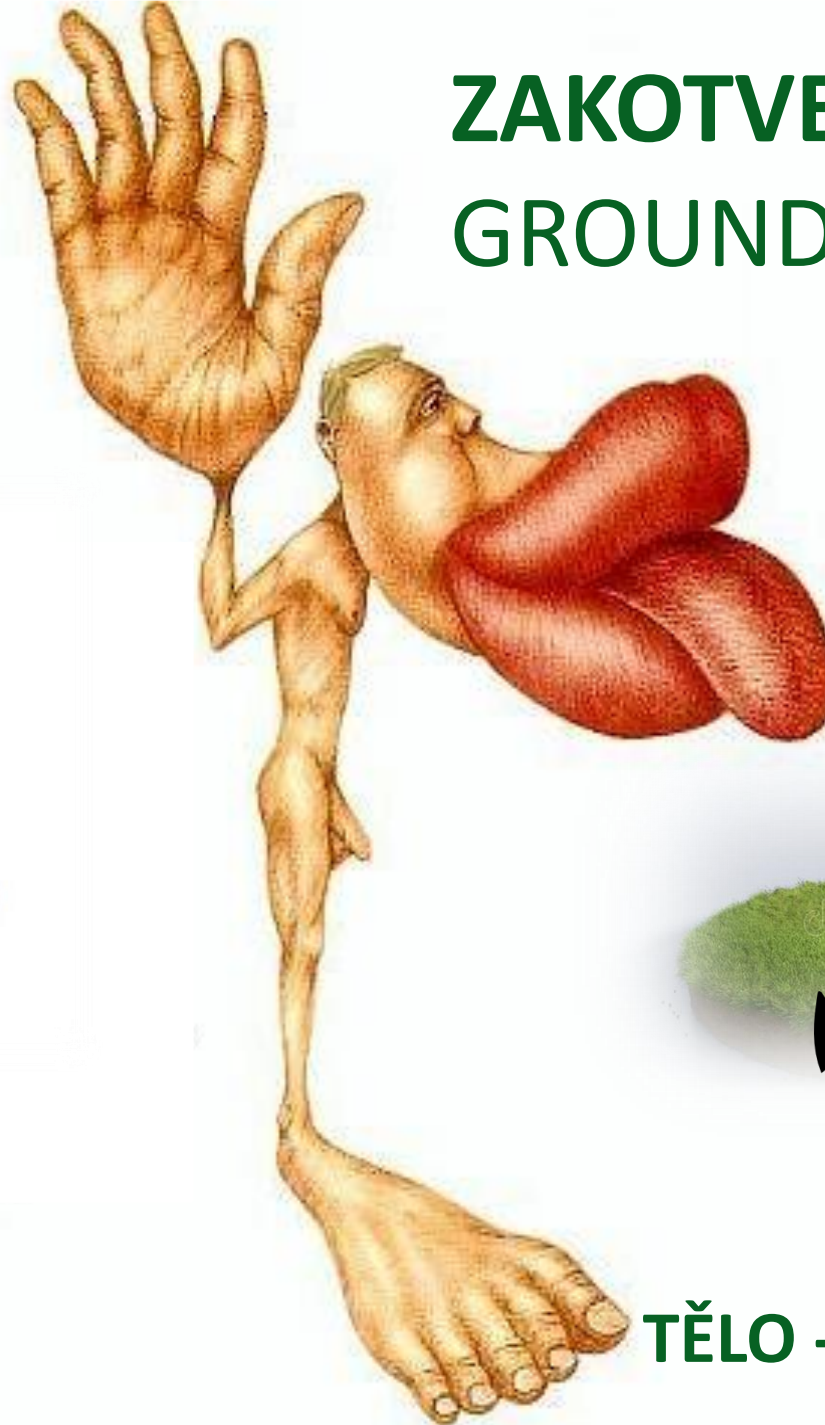
obavy

„boj o život“

overloading

Úzkost
jako
(z)rádce

Rutinní
Intuitivní
Stereotypní
Automatické
Ritualizované
„Nadrilované“

ZAKOTVENÍ
GROUNDING

HMAT

SMYSLY
TĚLO - CHODIDLA

Strach

PANIKKA

Fobie

Úzkost

„boj o život“

Strach

PANIKKA

Úzkost

overloading

Fobie

ÚZKOST

PANIKA

PANIKA

? PROJEVY / DŮVODY / ŘEŠENÍ ?

„MANTRA“

PANIKA

? PROJEVY / DŮVODY / ŘEŠENÍ ?

MakeAGIF.com

EXPRESE
vulgarismy
AGRESE

TĚLESNÉ PŘÍZNAKY PANICKÉ ATAKY:

Nadměrné pocení
Zvýšená tepová frekvence
Silné bušení srdce
Tlak na hrudi
Návaly horka či chladu
Zrychlený dech, dušnost a zalykání se
Sucho v ústech a sevřené hrdlo
Bolest hlavy a břicha
Nevolnost a zvracení
Zvýšené svalové napětí
Zvýšený krevní tlak

zdraví.euro.cz

<https://zdravi.euro.cz>

PSYCHICKÉ PŘÍZNAKY:

Neklid a psychické napětí
Nadměrný stres
Lekavost
Pocit ohrožení
Pocit depersonalizace
Pocit ztráty kontroly nad vlastním tělem

PANIKA

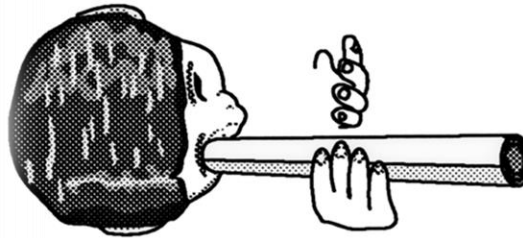
ŘEŠENÍ

„Brain Tricks“

Slepá skvrna

Vidím skrz dlaň

Ruka – Noha / Oči - Jazyk

Levá-Pravá, Shora dolů

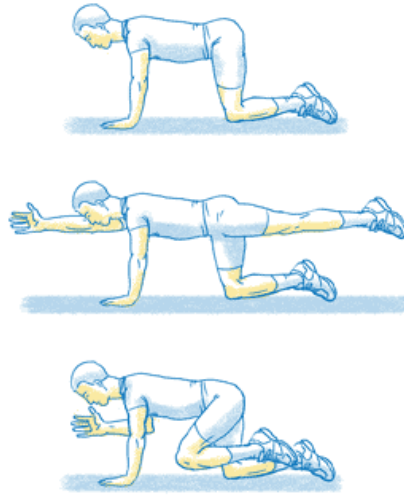
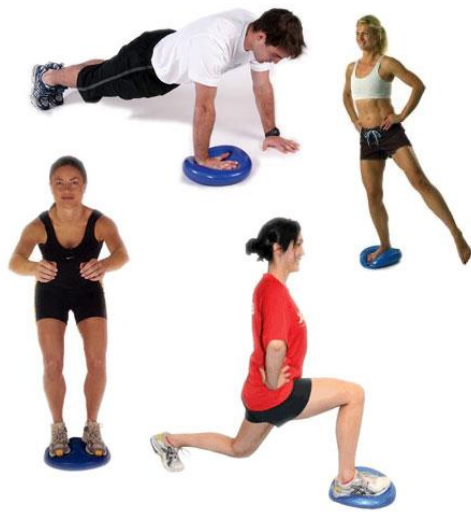
www.exploratorium.edu

Odečítání při stoji na jedné noze (číslo 7 nebo 13 od čísla 1000)

GROUNDING

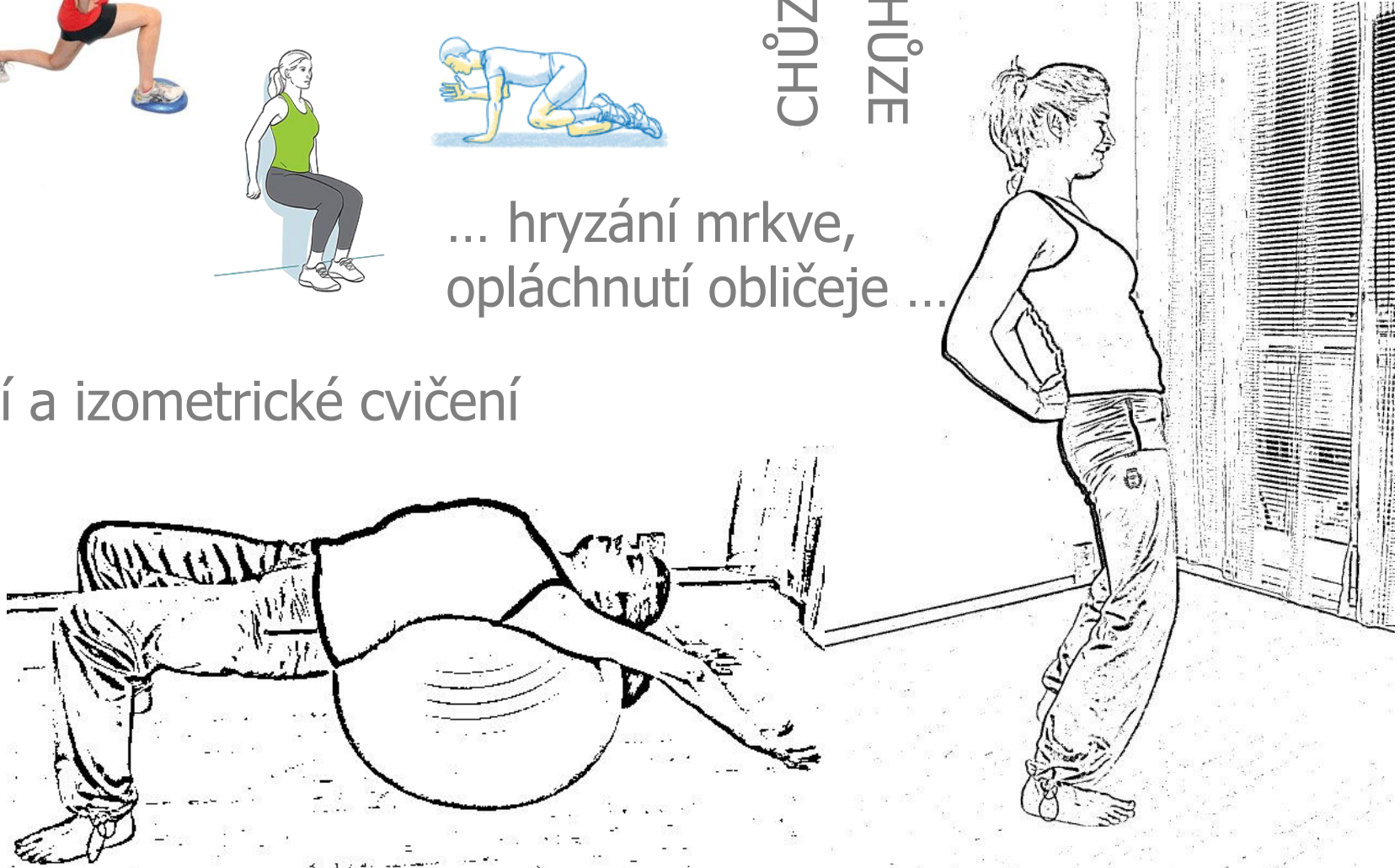
Progresivní svalová relaxace (Jacobson)

CHŮZE
CHŮZE

... hryzání mrkve,
opláchnutí obličeje ...

Balanční a izometrické cvičení

Jacobsonova Progresivní svalová relaxace

NAPĚTÍ – aktivace svalů
5 až 10 vteřin

izometrické cvičení

vs.

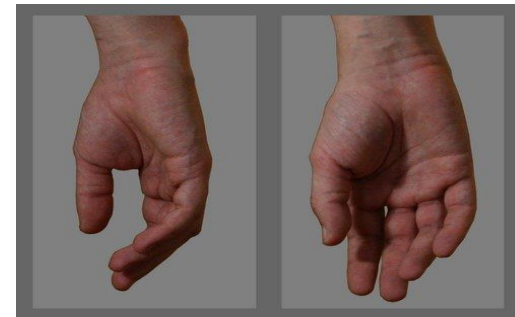
5 až 10 vteřin
vnímání relaxačního účinku - **UVOLNĚNÍ**

izometrické cvičení

Pozornost se soustředí na rozdíly

mezi

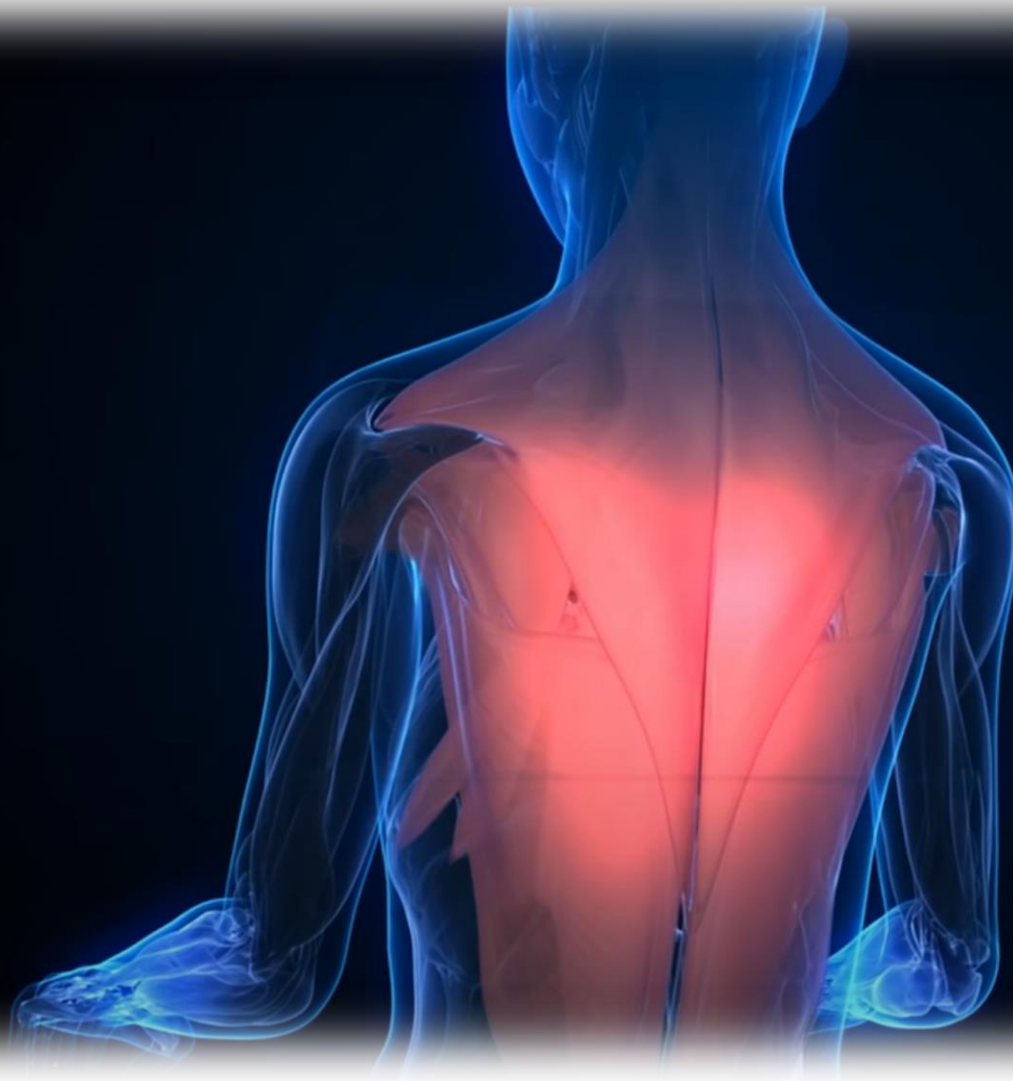
napětím a uvolněním.

Progresivní svalová relaxace - Jacobson

Progressive Muscle Relaxation Training

<https://www.youtube.com/watch?v=ihO02wUzgkc>

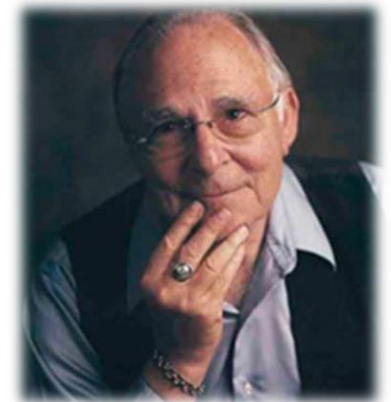
ÚZKOST

EMOCE

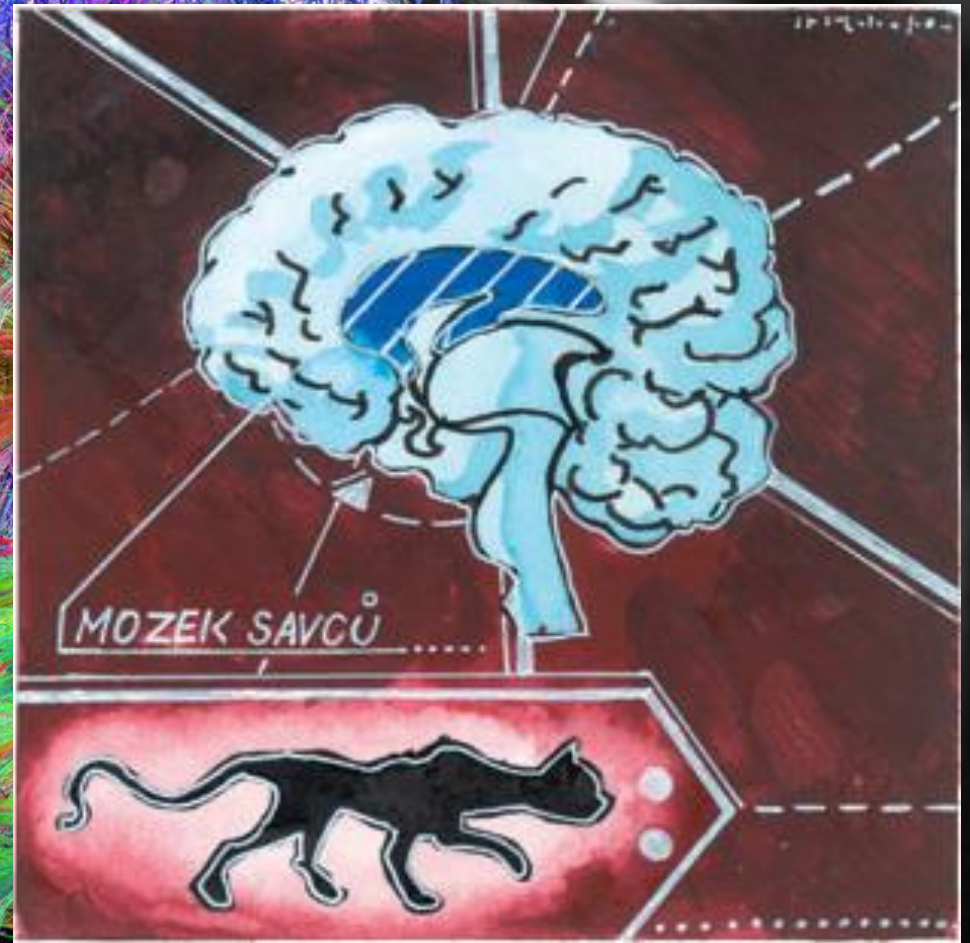

Emotions Of Chuck Norris			
Regret	Pleasure	Fear	Rage
Shame	Desire	Suffering	Disgust
Surprise	Confident	Guilt	Love

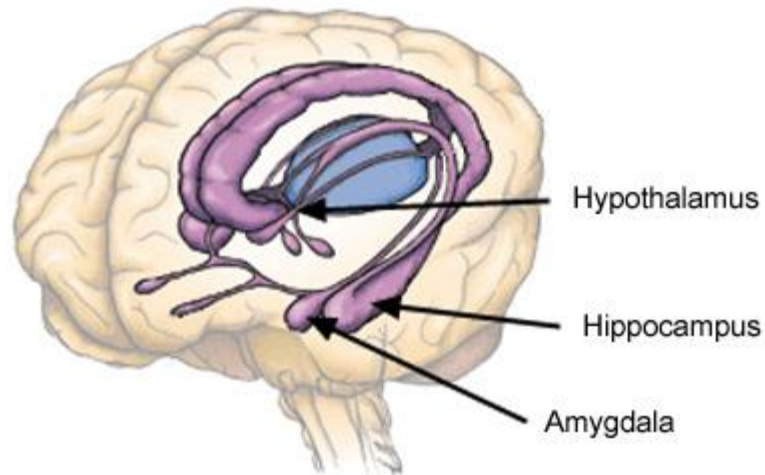
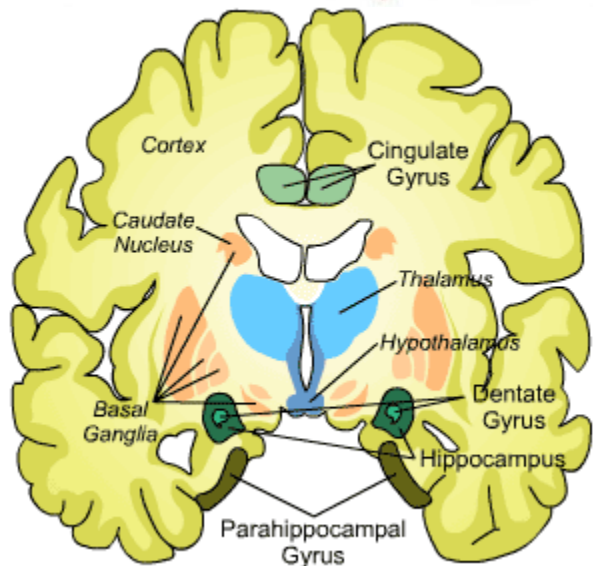
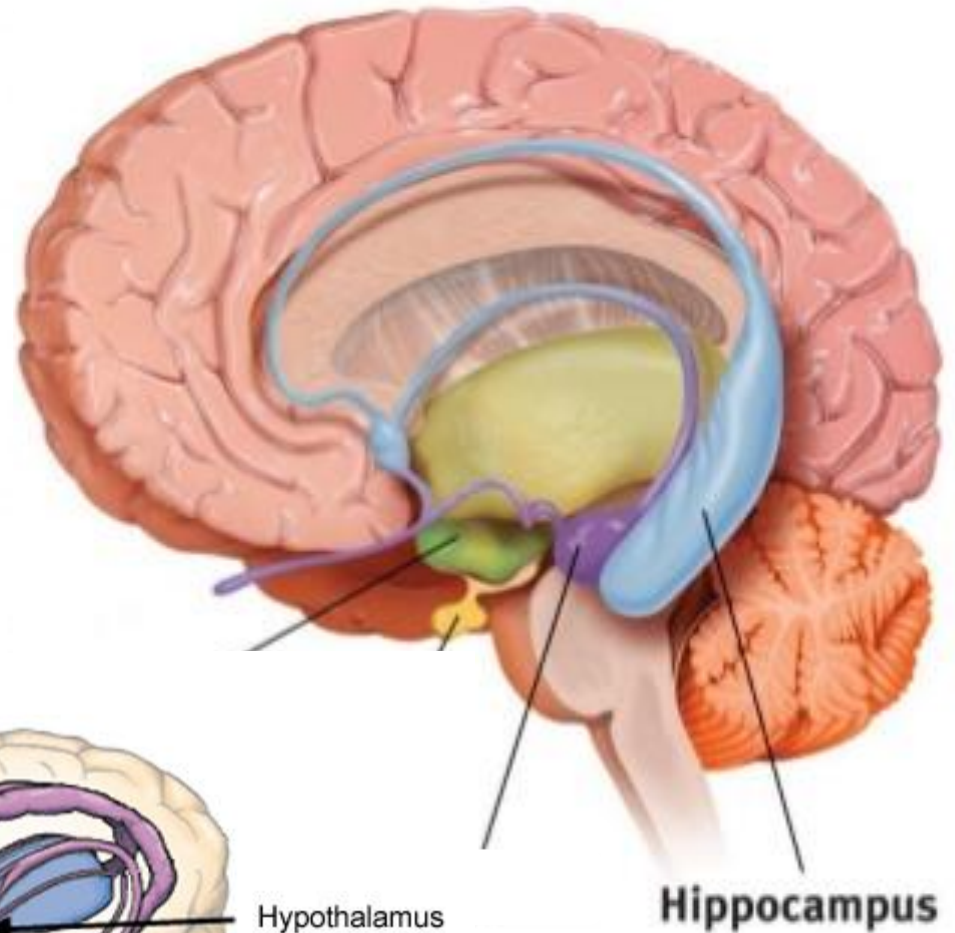
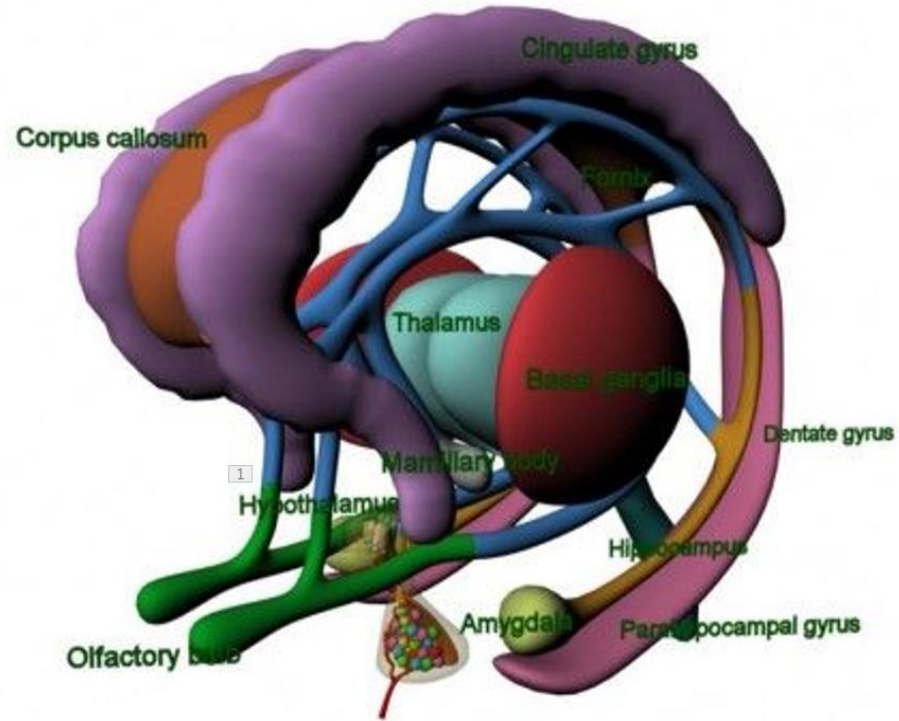
Paul Ekman

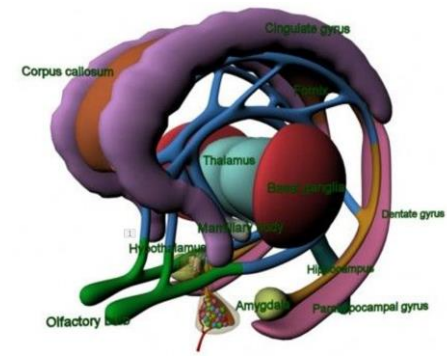
Úzkost jako (z)rádce

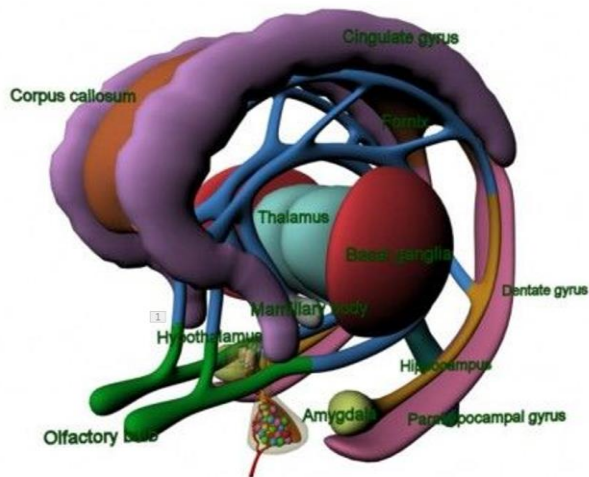
Triune theory - Paul McLean

The Limbic ("Border") System

Savčí mozek

Emoce

Strachy a úzkosti

Postoje a přesvědčení

Pohádky / Příběhy / Humor

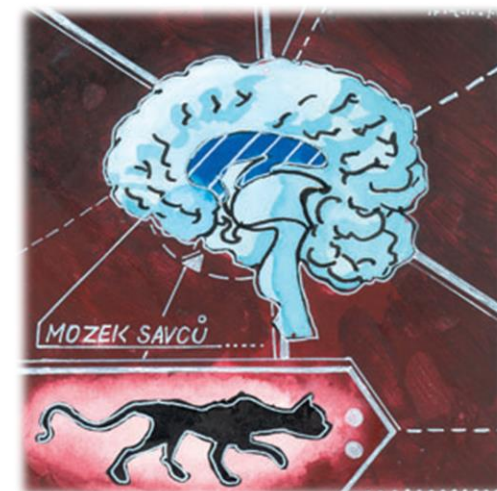
PLACEBO/NOCEBO EFEKT

Afekty

Pověřivost

Úzkosti a fobie

Cognitive Biases

kardiální příznaky:

palpitace, tachykardie, bolesti na hrudi;

respirační obtíže: dušnost, psychogenní astma;

PSYCHOSOMATIKA

psychogenní bolesti;

neurologické symptomy:

závratě, nestabilita, parestézie, svalové napětí, výpadky sensorických funkcí, poruchy polykání, citlivost „knedlíku v krku“;

další vegetativní příznaky:

návaly horka, pocení; nevykonalnost;

poruchy spánku

S

deprese; depersonalizace; sebepoškozování, suicidální tendence

PLACEBO vs. NOCEBO

chyby v rozhodování
obsese ...

R

HOMEOSTÁZA vs. ALLOSTÁZA

úzkost, strach, **obavy**, fobie
podrážděnost, **impulzivita**
rychlá **únavnost až apatie**

E

ÚZKOST

PRINCIPY

ÚZKOST

INFORMACE

STRACH

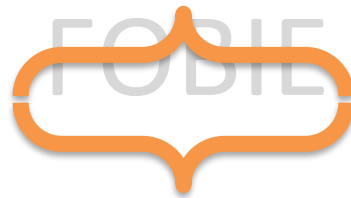

ANTICIPACE

ÚZKOST

ZKUŠENOSTI

IMAGINACE

STRACH

Principy

MYŠLENKU NELZE ZASTAVIT.

**LZE JI NAHRADIT
jinou myšlenkou.**

Harry Potter and the Prisoner of Azkaban

Alfonso Cuarón & J. K. Rowling, Warner Bros. Pictures, 2004

<https://youtu.be/ZvFB56AkUXE>

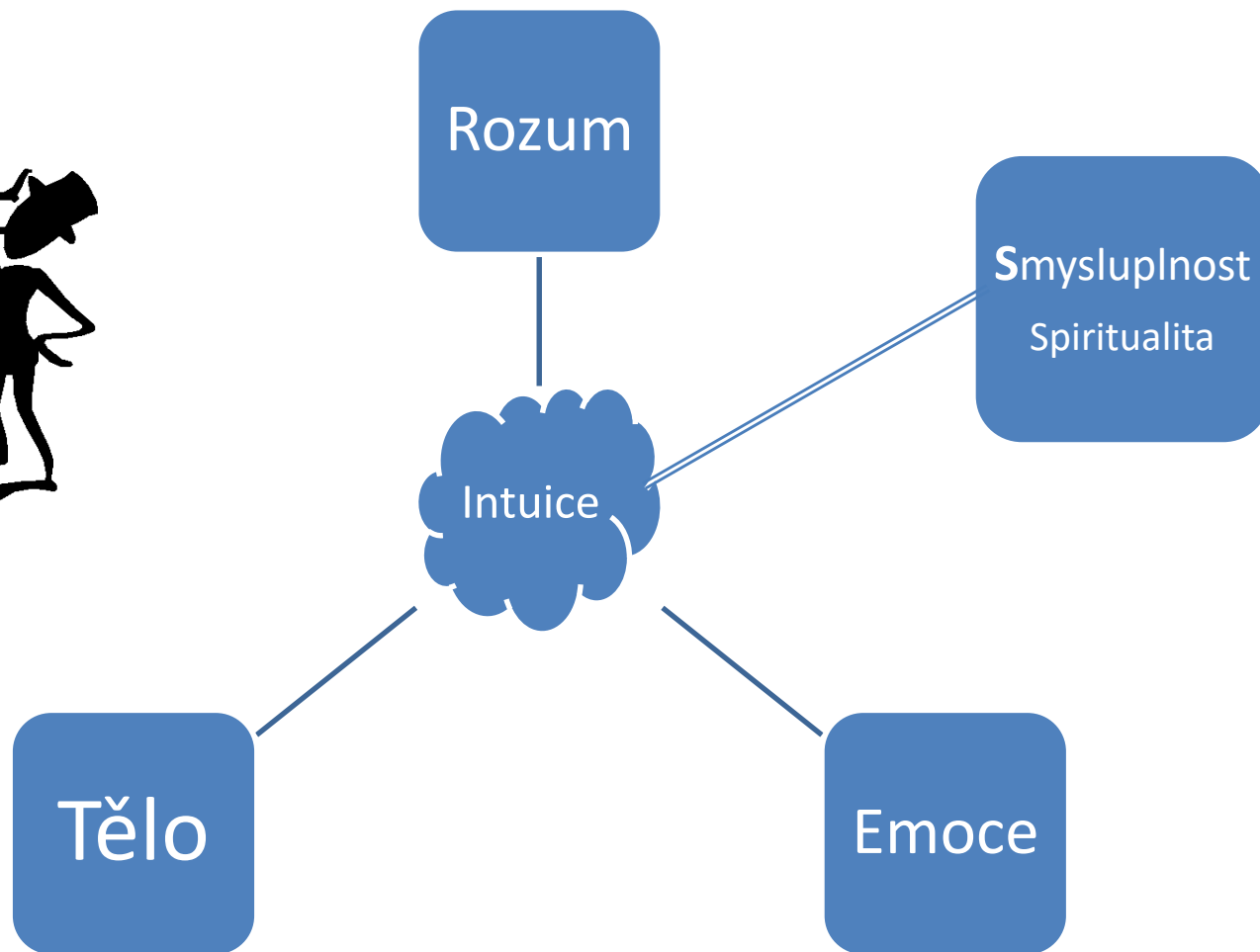
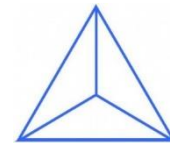
Úzkost jako rádce

aneb funkční spolupráce (s) mozkiem

... a pár dalších životních užitečností

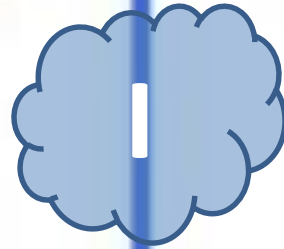

T-E-(T)-R-I-(S)

T-E-(T)-R-I-(S)

S

R

T

E

Emoce & Motivace

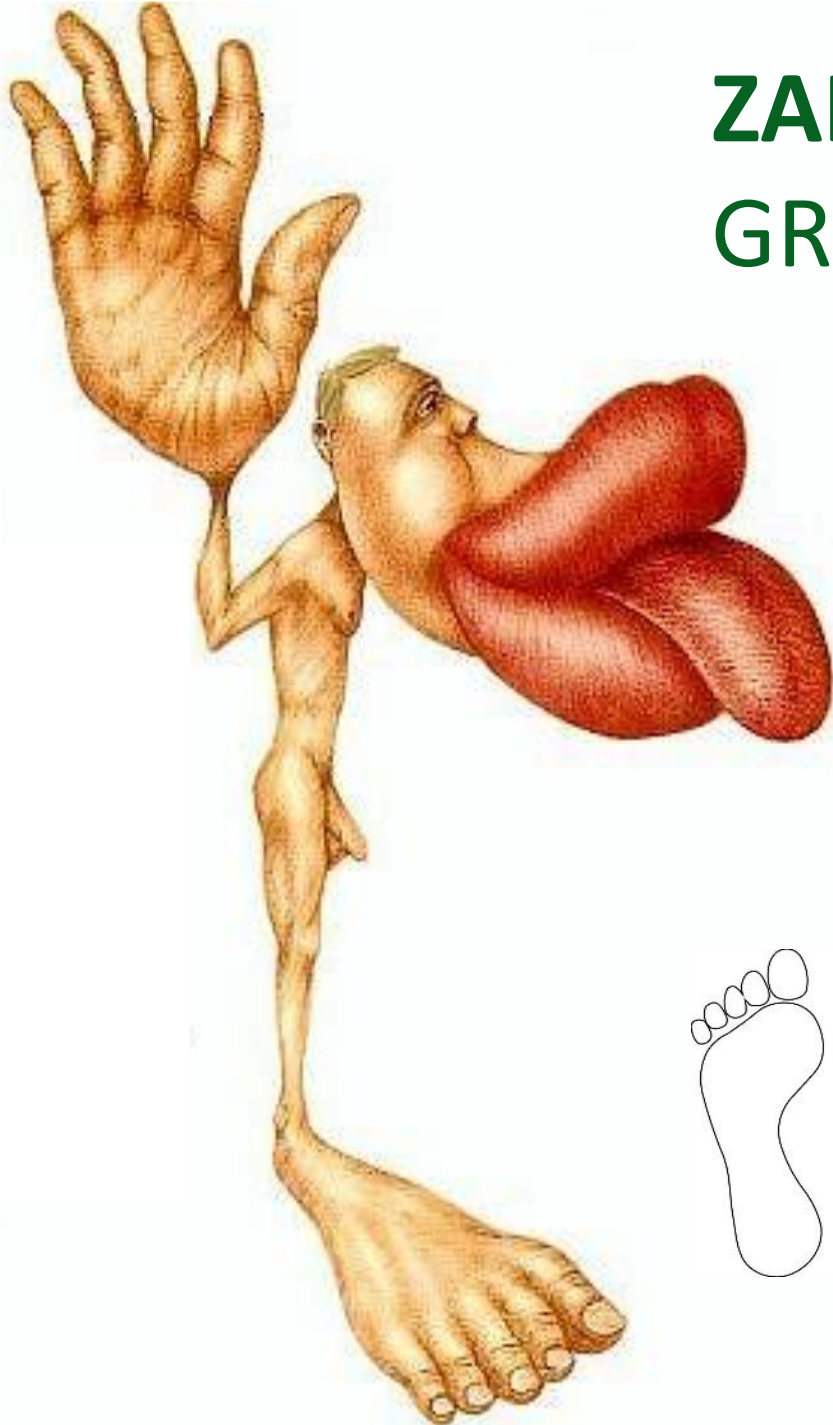
reAKCE / hranice

Pocit BEZPEČÍ

HMAT

ZAKOTVENÍ GROUNDING

HMAT

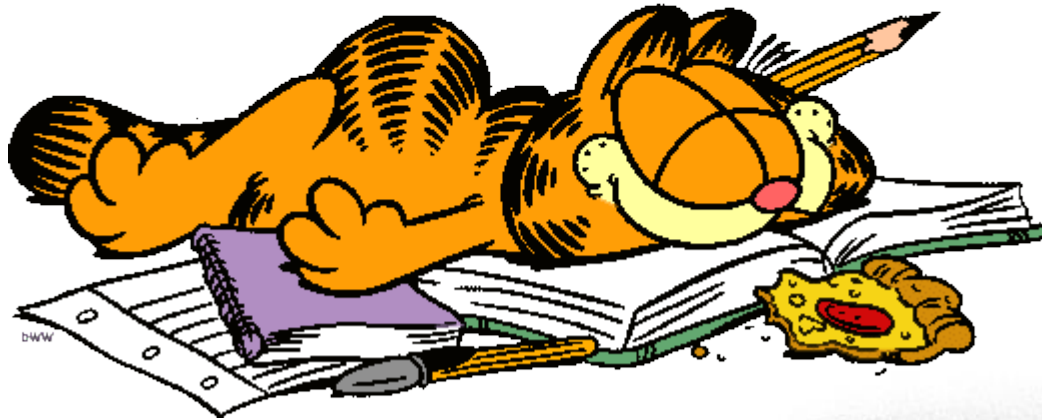
**SMYSLY
TĚLO - CHODIDLA**

Pauza - Šlofíček – Dvacet

Pár minut (sekund)

Z

... párkrát denně ...

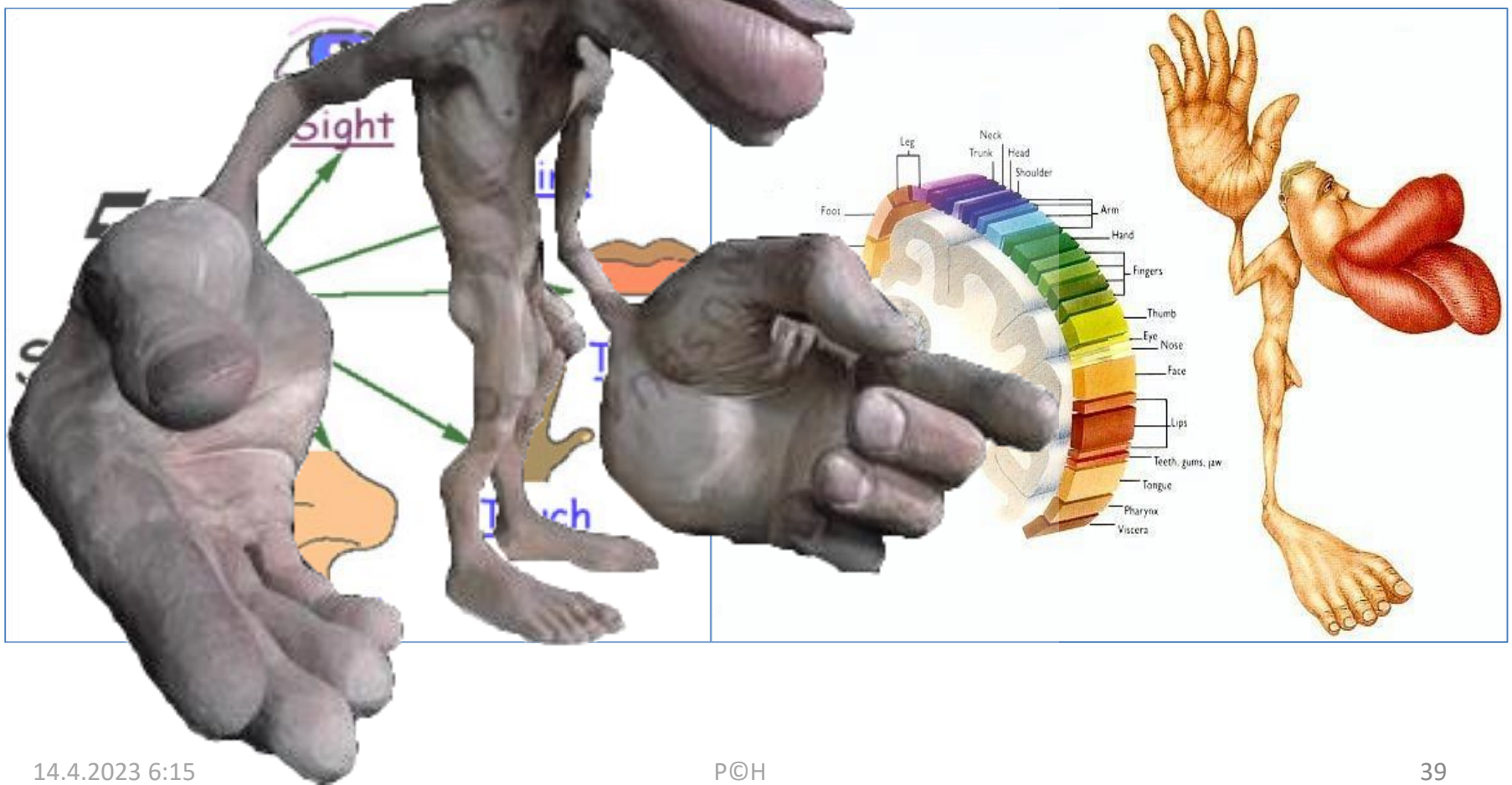

... se zavřenýma očima ...

Vědomá relaxace/koncentrace

5 P

MINDFULNESS

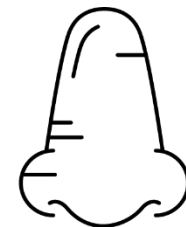
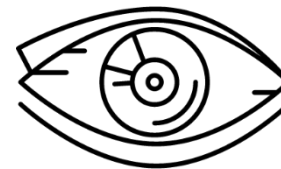
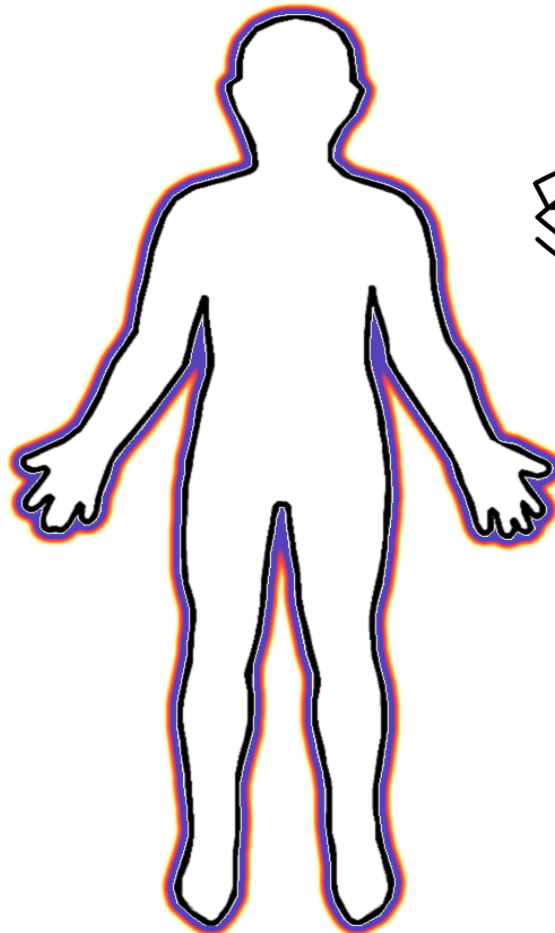
TĚLO (hmat)

ÚSTA (chuť)

NOS (čich)

OČI (zrak)

UŠI (sluch)

Vědomá relaxace/koncentrace

5 P

TĚLO (hmat)

ÚSTA (chuť)

NOSE (čich)

OČI (zrak)

UŠI (sluch)

Mám všech pět pohromadě,

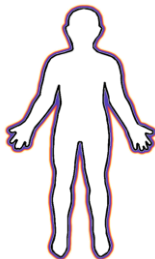
3 kroky:

5 x VNÍMÁM (scan)

5 x VÍM (uvědomuji si, ujistím se)

a PROPOJÍM (Mám všech 5 pohromadě.)

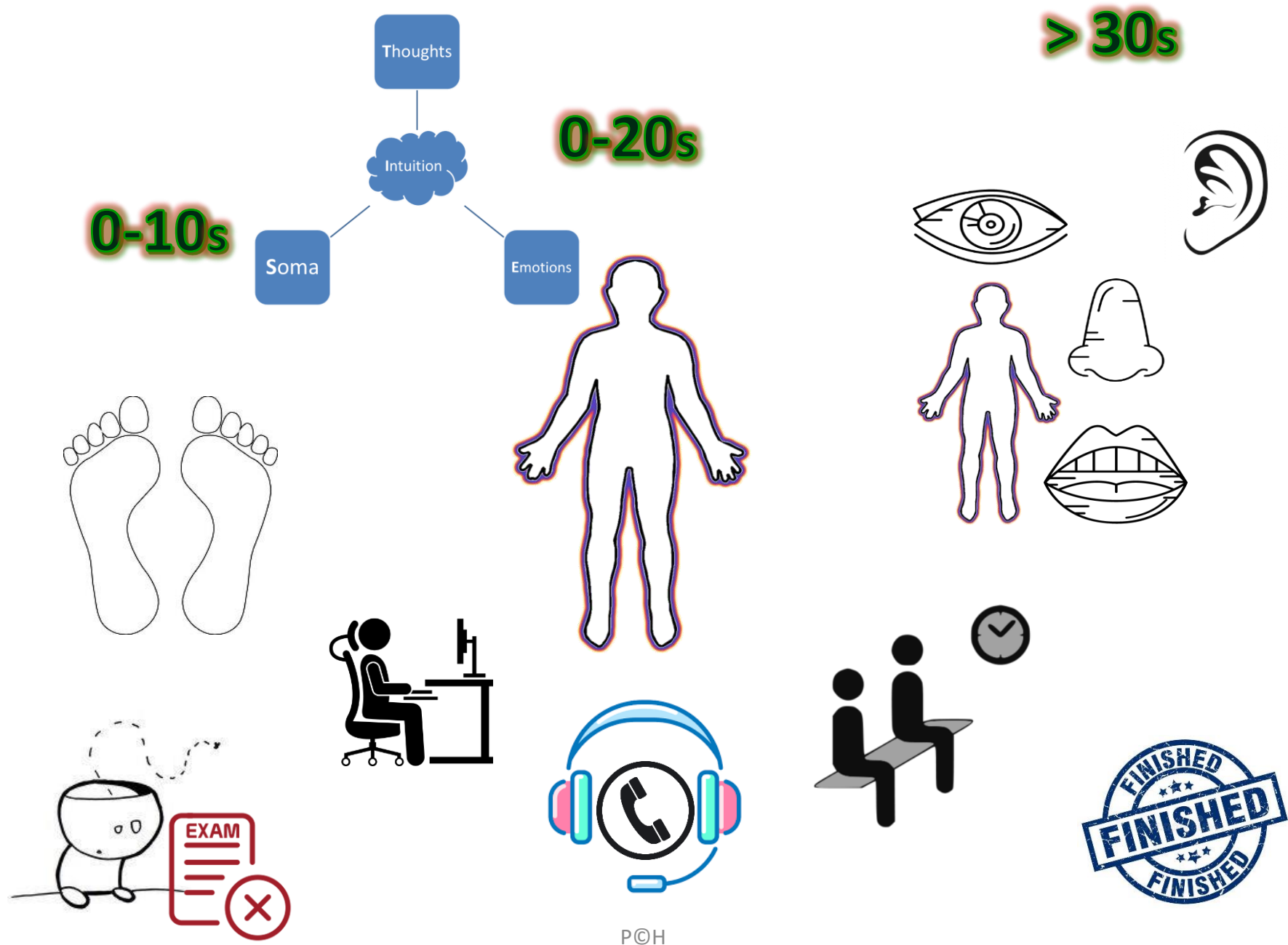
2 cesty:

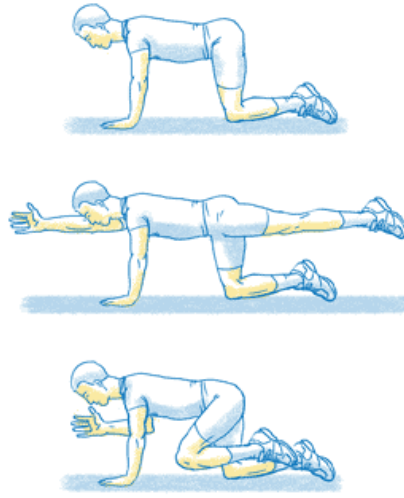
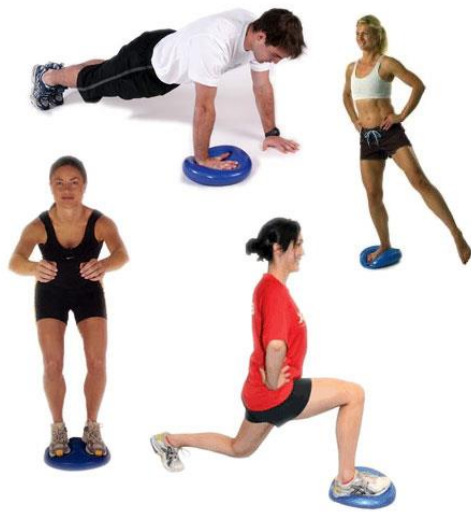
POCIT & ŘEČ
vnímání & rozum
barva & tvar

„Je to fajn,
hmat mi funguje.“

Možnosti využití 5 P

Progresivní svalová relaxace (Jacobson)

CHŮZE
CHŮZE

... hryzání mrkve,
opláchnutí obličeje ...

Balanční a izometrické cvičení

REVIEW

předchozího

DNE

Hard Day's Night" ~ PERNÝ DEN

**BUDÍČEK
SNÍDANĚ**

15-30min.

PŘÍPRAVA

60-90min.

PRACUJI

SUMARIZACE
odpracovaného

PAUZA

60-90min.

PRACUJI

SUMARIZACE
odpracovaného

**OBĚD &
šlofiček**

REVIEW
of both morning parts

PRACUJI

SUMARIZACE
odpracovaného

PAUZA

60-90min.

PRACUJI

SUMARIZACE
odpracovaného

30min.

PAUZA

60-90min.

PRACUJI

SUMARIZACE
odpracovaného

60min.

**VEČEŘE &
šlofiček**

REVIEW
of all afternoon parts

PRACUJI

SUMARIZACE
celého DNE

PŘÍPRAVA

7,5 -

krátký PLÁN
na zítřek

NOČNÍ SPÁNEK

Úzkost jako rádce

aneb funkční spolupráce (s) mozkiem

... a pár dalších životních užitečností

PREVENCE ÚZKOSTI

snižuje intenzitu a tím i četnost úzkosti
stabilizuje práh vnímání

SPÁNEK (snové zpracování)

SDÍLENÍ (sociální zpracování; deník, blog, „ventily“)

Dr

The eatwell plate
Use the eatwell plate to help you get the balance right. It shows how much of what you eat should come from each food group.

Ea

M

DrEaMS

S

S

S

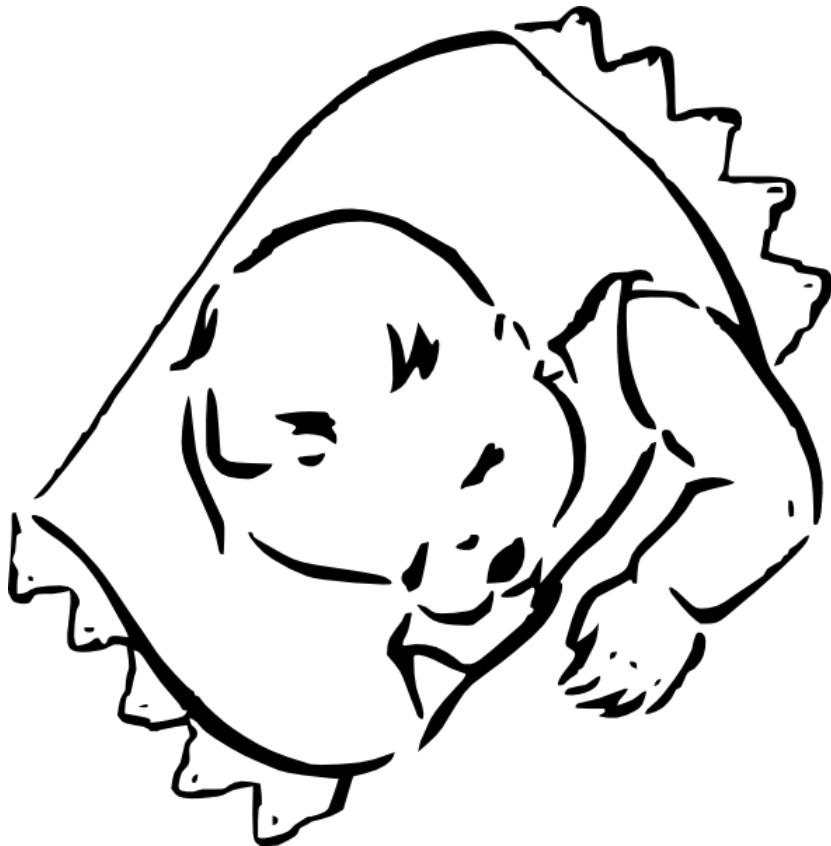

amandapair.com

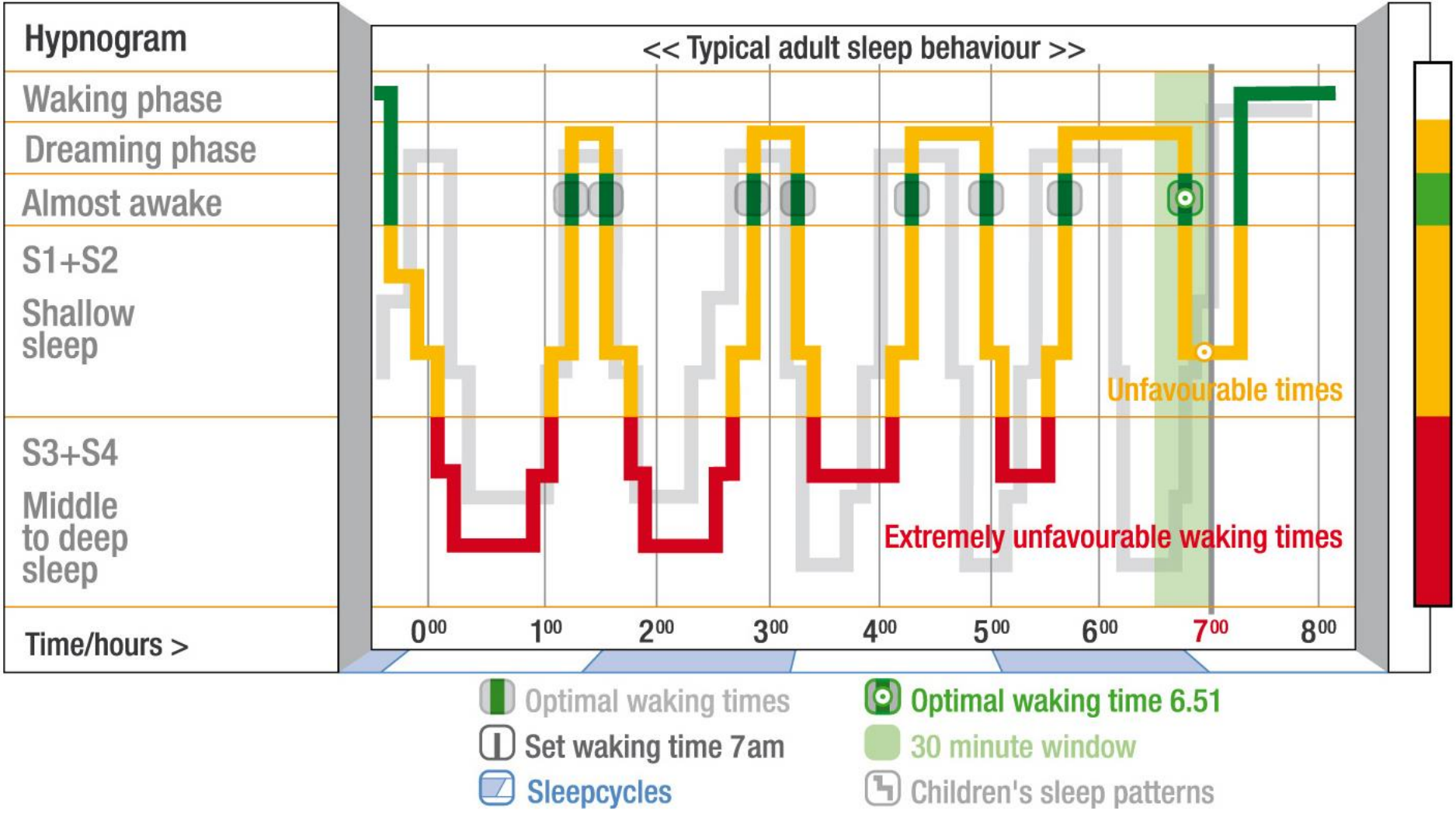
individuální denní potřeba
většinou mezi **7,5 +/- 1,5** hodiny denně

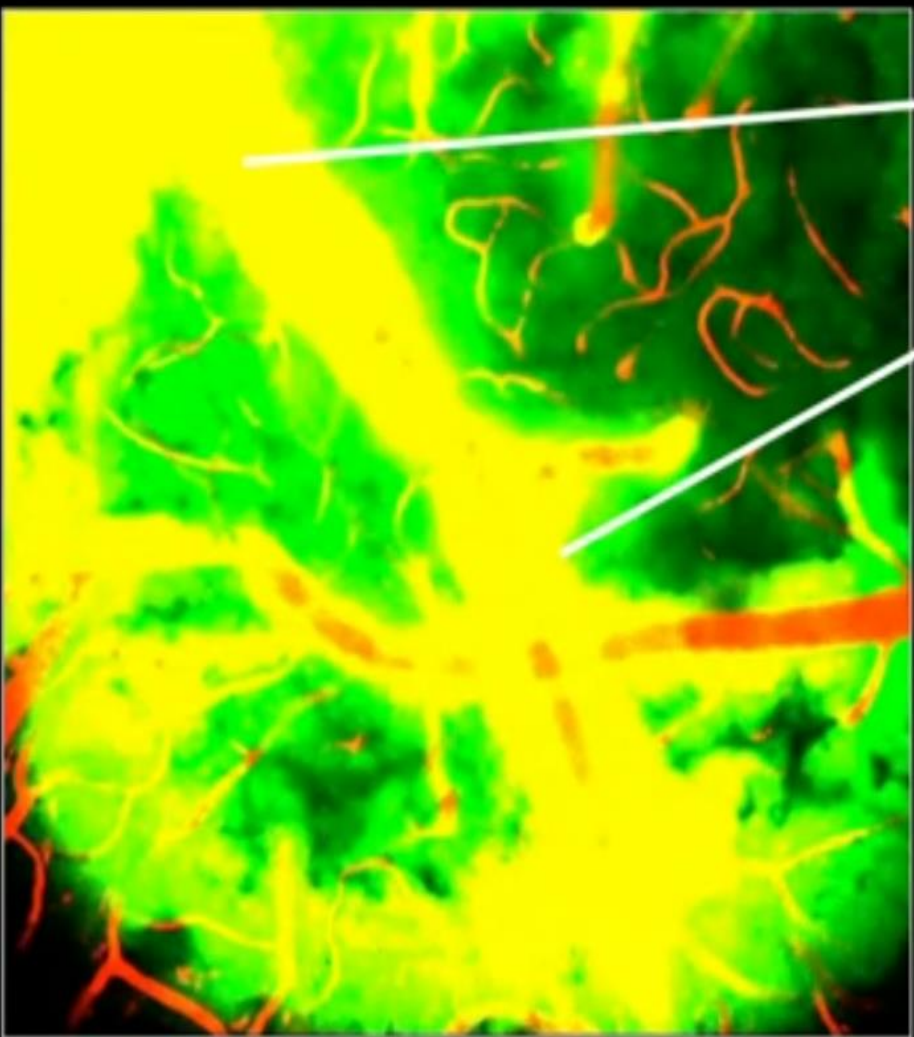

Ověření:

**pocit svěžesti
po probuzení**

(a nejméně 3-5 hodin poté)

Blood Vessels

Cerebrospinal Fluid (CSF)

... and inside the brain

Imaging at the brain surface

<http://psychologon.cz/component/content/article/20-psychologon-recherche/425-jeff-iliff-o-duvod-vic-proc-se-dobre-vyspat>

http://www.ted.com/talks/jeff_iliff_one_more_reason_to_get_a_good_night_s_sleep

Cirkadiální rytmy

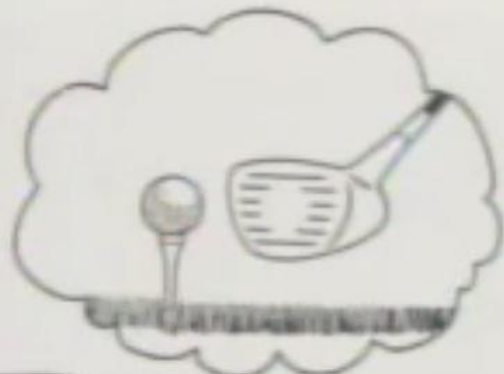

Cornell University

Úzkost jako rádce

aneb funkční spolupráce (s) mozkiem

... a pár dalších životních užitečností

①

②

calgary

③

Principy

Jaké znáte lidské kognitivní, poznávací procesy?

Jak poznáváme svět?

Jak jsem přesný ve svých odhadech a hodnoceních?

Který z poznávacích procesů je ten nejdůležitější?

SOUSTŘEDĚNÍ, POZORNOST ...

Vnímání

Paměť

Pozornost

Myšlení

Rozhodování

Vůle

Představivost

...

FOCUS

Pocit BEZPEČÍ

Use it, or lose it!

Use it, or lose it!

Principy

Děláš něco?

**SOUSTŘEĎ SE
&
DĚLEJ TO NAPLNO!**

FOCUS & DO IT FOR 100%!

alespoň KRÁTCE
PLNÁ POZORNOST
na začátku činnosti

IMPLICITNÍ MINDFULNESS

každodenní
PRAXE,
návčik

Principy užití

Meditace

Autogenní trénink

Mindfulness

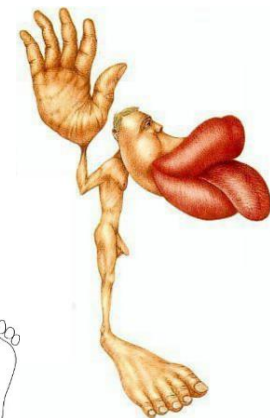
Jacobsonova
Progresivní
svalová relaxace

technika 5 P

Imaginace

Koncentrace

Tělo

Energie

Nácvik

Koncentrace

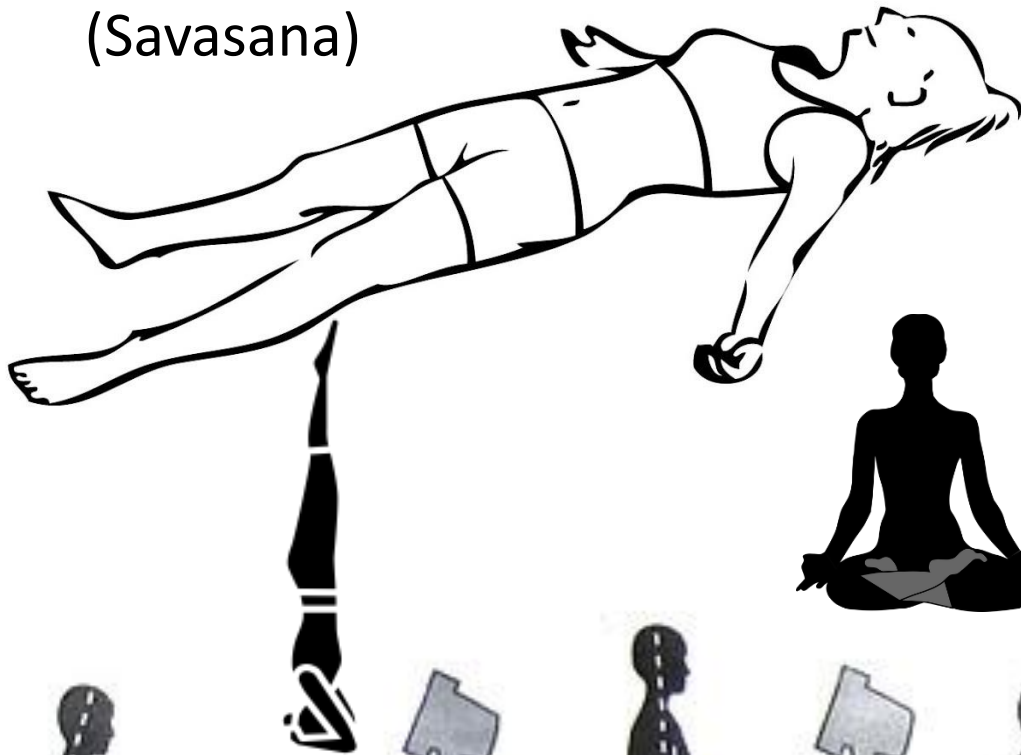
Čas

Požadavky:

Pozice těla

Pozice mrtvoly
(Savasana)

Stabilizační poloha

Slworking

Každodenní využití:

Use it, or lose it!

Neuroplasticita pracuje pro nás ...

... když víme, jak „s ní mluvit“.

Imagination ...

Neuroplasticita pracuje pro nás ...

... když víme, jak „s ní mluvit“.

SNĚNÍ

MENTALNÍ REPREZENTACE

FANTAZIE

Kolektivní nevědomí

IMAGINACE

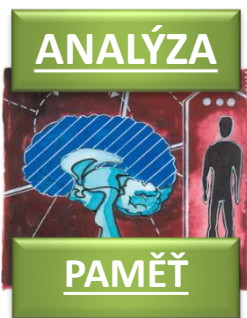

A surreal landscape featuring a floating island. The island is divided into two sections by a simple wooden bridge. On the left section, there is a small, two-story house with a red roof and white walls, surrounded by several lush green trees. A wooden fence runs along the edge of the island. The right section of the island is also covered in green grass and has a few more trees. The entire scene is set against a dramatic sky with dark, heavy clouds at the top and lighter, wispy clouds at the bottom. Several birds are seen flying in the sky. The word "IMAGINACE" is written in large, bold, green capital letters across the middle of the image, overlaid on a white rectangular background.

IMAGINACE

„Jasný jazyk“

KOGNICE & IMAGINACE
SLOVA & POCITY
myšlení & vnímání
tvar & barva

„Klídek“

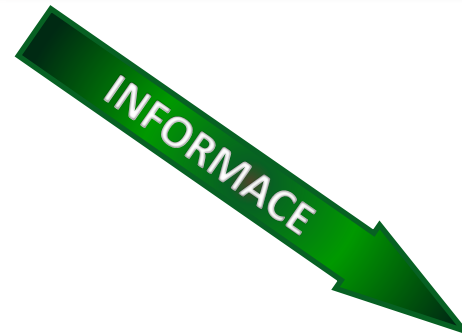

Spolupráce (s) mozkiem

STRUČNĚ
VĚCNĚ, VÝSTIŽNĚ
KLADNĚ/POZITIVNĚ

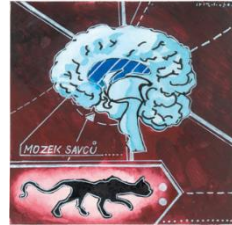
formulováno

CÍLENĚ
NAUČENĚ

PŘIROZENĚ / INTUITIVNĚ

Spolupráce (s) mozkem

Use it, or lose it!

„SEDNI!“

PŘÍBĚHY

**POHÁDKY
KOUZLA a MAGIE**

IMAGINACE a ILUZE

RITUÁLY a POVĚŘČIVOST

HUMOR

**IRONIE
ABSURDITA
SARKASMUS**

**SCÉNÁŘE
černé i bílé**

ZVOLTE SI:

A

SPÁNEK A USÍNÁNÍ

B

SITUAČNÍ ANXIETA

C

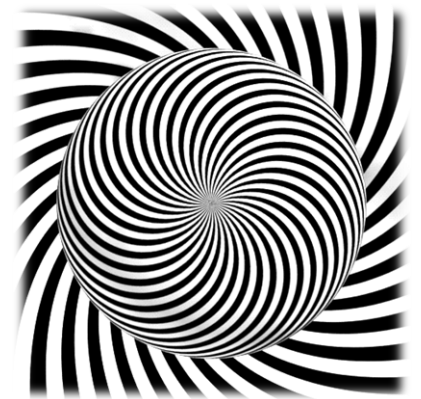
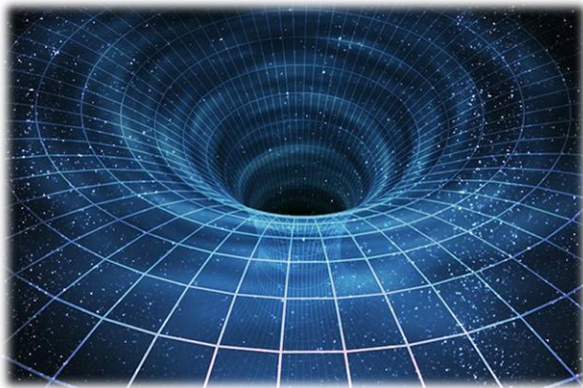
KREATIVITA

Ruminace

Vyžaduje „externalizaci“.

Například „čmárání“, škrtnání či jen prostá „střelba slov“ na papír ... až později jejich zpracovávání (např. formou myšlenkové mapy).

Příklady:

Situační anxieta

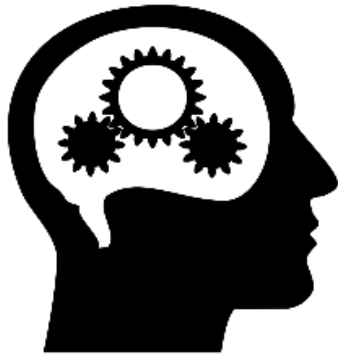
**BLACK & WHITE
AD ABSURDUM
HUMOR**

Příklady:

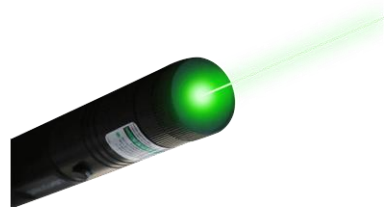
KREATIVITA

NOVÁTORSTVÍ, INOVATIVNOST ...

Příklady: **KREATIVITA**

NOVÁTORSTVÍ, INOVATIVNOST ...

VĚDOMÍ

BDĚNÍ

PODVĚDOMÍ

SPÁNEK

PODVĚDOMÍ

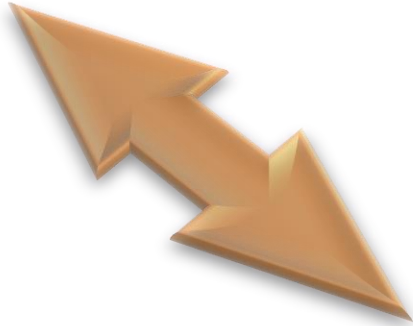
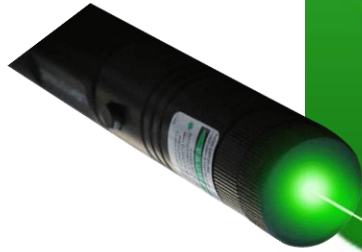
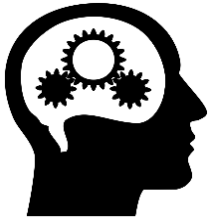

NEVĚDOMÍ

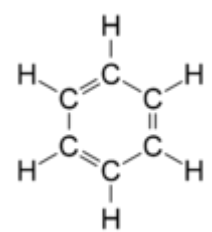
Příklady: **KREATIVITA**

NOVÁTORSTVÍ, INOVATIVNOST ...

Intuice / Kreativita

Při úzkosti kreativita nefunguje, ale vytváří vnitřní přetlak. Po uvolnění (snížení úzkosti) pak nastává kreativní „výbuch“ (brainstorming), který je vhodné ihned zaznamenat (ZÁPIS). V této situaci lze nachytat opravdové vzácnosti (nápady).

TVŮRČÍ NEČINNOST

maximální účinek s minimem úsilí

EFEKTIVITA

PODSTATATA SDĚLENÍ

Úzkost je emoce nikoli důvod k úzkosti
funkční, rychlá, zprvu neuvědomovaná

Kontext

nese funkčnost, tvoří **focus**, cílí na **řešení**

Pocit bezpečí

hmat

Nic není tak reálné, jako VLASTNÍ PŘEDSTAVA!

**To, co si mozek dokáže představit,
je (minimálně) stejně reálné,
jako (tzv. vnější) realita!**

MYŠLENKU NELZE ZASTAVIT.

**LZE JI NAHRADIT
jinou myšlenkou.**

Tělo jako nástroj
Mysl jako zdroj

Smysly jako kotva

Reference

Obrázky & Videá

www.youtube.com
www.ted.com
www.swgs.wilts.sch.uk
www.twistynoodle.com
www.joyjunction.org
www.clipartpanda.com
www.rothwellnesscenter.com
www.pinterest.com
www.food.gov.uk
clicdp.web.cern.ch
www.amandapair.com
step1.medbullets.com

www.dreaminsights.net
www.iqmindware.com
healthwise-everythinghealth.blogspot.com
visalakshiramani.wordpress.com
www.movementislife.be
<http://melissagalt.com>
<https://en.wikipedia.org>
www.shopanatomical.com
www.erler-zimmer.de
<https://www.exploratorium.edu/snacks/hole-in-your-hand>
<https://www.psychosom.cz>
<http://freevector.co>

Sharon Horesh Bergquist | TED-Ed: **How stress affects your body**

Madhumita Murgia | TED-Ed: **How stress affects your brain**

Elizabeth Cox | TED-Ed: **The surprising link between stress and memory**

Tim Box | TEDx: **How to stop feeling anxious about anxiety**

Týden vědy a techniky: prof. **Cyril Höschl - Neurobiologie úzkosti a strachu**

SaVIO: MUDr. **Radkin Honzák** - Emoce a jak s nimi pracovat